

Textus: 1Tim 1, 1-11: „Pál, a mi üdvözítő Istenünknek és Krisztus Jézusnak, a mi reménységünknek rendeléséből Krisztus Jézus apostola, Timóteusnak, igaz fiamnak a hitben: Kegyelem, irgalom, békesség Istentől, a mi Atyánktól és Krisztus Jézustól, a mi Urunktól. Amikor Makedóniába mentem, kértelek, hogy maradj Efézusban, és parancsolt meg némelyeknek, hogy ne hirdessenek tévtanokat, ne is foglalkozzanak mondákkal és vég nélküli nemzetségtáblázatokkal, amelyek inkább vitákra vezetnek, mint Isten üdvözítő tervének hitben való elfogadására. A parancs célja pedig a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és képmutatás nélküli hitből fakadó szeretet. Némelyek elfordultak ezektől, és üres fecsegésre adták magukat, törvénytánítók akarnak lenni, de nem értik sem azt, amit mondanak, sem azt, amit bizonygatnak. Mi azonban tudjuk, hogy a törvény jó, ha valaki a törvénynek megfelelően él azzal. És tudjuk azt is, hogy a törvény nem az igaz ellen van, hanem a törvénszegők és az engedetlenek, a hitetlenek és a bűnösök, a szentségtelenek és a szentségtörők, az apa- és anyagyilkosok, az embergyilkosok, a paráznák, a fajtalanok, az emberrablók, a hazugok, a hamisan esküvők ellen, és mindaz ellen, ami ellenkezik az egészséges tanítással. Ez pedig a boldog Isten dicsőségéről szóló evangélium, amely énám bízott.”

Kedves Testvérek!

Hogyan lehet rátalálni az igaz útra – mit jelent megmaradni a helyes úton? Mit jelent megőriznünk a ránk bízott kincset? - ezzel a kérdéssel indulunk új igehirdetés sorozatunkba. Nem szép kifejezésekkel, frázisokkal elmondva, hanem a mindennapokban, konkrétan mit jelent Krisztus hűséges követése és az Istent dicsőítő élet? Hogyan lehet megmaradni a hitben és nem elcsúszni, eltávolodni Istentől? Nagyon sokunknak kérdés ez, amiben gyakran meg vagyunk akadva. Mindeközben az is lehet, hogy úgy vagyunk itt, hogy csak egy kicsit szeretnénk fellélegezni, megkönnyebbülni. A két Timóteus levél üzenete ma is aktuális, hiszen arra hívja Krisztus követőit, hogy a mindennapi életre, a gyülekezet működésére vonatkozóan feltegyenek nehéz kérdéseket és keressék a növekedés, a valódi változás és megújulás útját. Gyakorlati kérdésekre keres választ úgy, hogy közben nem módszereket vagy tökéletes tanácsokat ad, hanem megragadja a lényegét, az igazságot: az evangélium valóságát. Első lépésként ma az egészséges tanításról, a boldog Isten evangéliumáról lesz szó közöttünk az 1Tim 1, 1-11 alapján.

I. Timóteus személye. Na de ki volt Timóteus és mi ennek a levélnek az alaphelyzete? Pál az első missziói útján ismerte meg Timóteust, aki Lisztrában lakott, a Galácia nevű római provinciában. Apja görög volt, anyja, Eunike, és nagyanyja, Lóisz, zsidó. Az ifjú Timóteus kipróbált keresztyén ember, Pál pedig második látogatása alkalmával magával viszi missziói útjára: Timóteus lett Pál egyik legkedvesebb útítársa. Hitbeli gyermekének is nevezi, akit az apostol gyakran küld egy-egy gyülekezetbe, hogy végezze a pásztorolás munkáját. Így maradt vissza Béréában és Thesszalonikában, hogy építse a gyülekezetet s vezetőket állítson szolgálatba. Amikor Pál a korinthusi gyülekezet problémáiról hallott, Timóteust küldte oda, hogy az egységet próbálja meg helyreállítani. Efézusban is dolgozott Timóteus, ahol szintén tisztségviselők beállítása és képzése volt a feladata.

II. Timóteus levelek. A Timóteus levelek "pásztori levelek". A pásztorolás pedig több irányú: Pál odafigyel Timóteusra és segíti, pásztorolja őt, mint hitbeli gyermekét. Pál pásztorolja a gyülekezeteket, segíti a közösségek fejlődését. Timóteust Isten pásztorolásra hívja a gyülekezeti közösségben. Mindeközben Jézus a jó pásztor, aki mindnyájukat pásztorolja – így lesznek ezek a levelek a mindenkori keresztyén közösségek számára is üzenetté és áldássá. Az egyén és a közösség fejlődése, hitbeli erősödése és Krisztus odaszánt követése elválaszthatatlan egymástól: együtt kell növekednünk. Ez azért különösen fontos kérdés, mert adná magát, hogy mivel Pál Timóteusnak ír, egyszerűen egyénként csak magunkra vonatkoztatnánk. Nagyon könnyű ezeket a textusokat és saját hitbeli utunk programjaként olvasni: egyszerűen behelyezkedünk Timóteus szerepébe és ilyen füllel hallgatunk s értünk mindent. Eközben egy keresztyén gyülekezetben az egyéni fejlődés mindig közösségi kölcsönhatásban történik: nem egyéni hitfejlődési programról van hát szó, hanem egyén és közösség folyamatos kölcsönhatásáról. Mert Krisztus teste vagyunk, mélyen összetartozunk a gyülekezetben. Ne feledjük, hogy a levél egy vezetőt szólít meg, de a vezetés a Bibliában sosem magánügy. Az újszövetségi gyülekezet vezetési modellje alapvetően közösségi: az Istentől adott kegyelmi ajándékok mentén szolgálnak a vezetők, akiket Isten elhív erre a szolgálatra. „**A Timóteushoz írt első levél nagyon fontos írás: teljes képet ad az egyház természetéről és küldetéséről. Amit egy gyülekezet hisz, az közvetlenül formálja tagjai életét és viselkedését, ezért teológiájukat és hitüket folytonos felülvizsgálat alá kell vetniük, hogy azt a Szentírás és a Jézusról szóló jó hír alakítsa.**”

III. 1Tim 1, 1-11

A felolvasott Igében az 1Tim első verseiben egy megszokott üdvözléssel, levélkezdesi formával találkozunk s ezután rögtön a lényegre tér Pál.

III.1. Timóteus Efézusban: Egészséges tanítás a tévtanítókkal szemben

Amikor Pál Makedóniába ment, Timóteusnak azt a feladatot adta, hogy maradjon Efézusban. Sok mindent kell még tenni a városban, mivel vannak, akik másféle tanokat hirdetnek. Azt tanácsolják az embereknek, hogy az ószövetségi törvényt tartsák meg. A törvény természetesen jó, de olvasva más apostoli leveleket is, feltárul előttünk, hogy az első gyülekezetek idején a törvényeskedő, a kegyelem helyett a törvény általi megigazulást hirdető, a törvény jelentőségét túlhangsúlyozó tévtanok mennyi kárt okoztak a gyülekezetekben.

A helyes íráseértelmezés a gyülekezet növekedésének kulcsa. A helyzet, amiben megszólítja Pál Timóteust az, hogy a tévtanítók még a gyülekezetekben vannak, számuk azonban még nem nagy. Pál úgy véli, hogy a kezdeti határozott fellépés és intés talán még kijózaníthatja őket, és megvédi a gyülekezet biztonságtételének egységét. Az apostol arra szólítja fel Timóteust, hogy „parancsold meg némelyeknek, hogy ne tanítsanak idegen tanítást” (3). Ez a parancs a Krisztustól vett tekintélyre hivatkozó parancs kifejezése. A tévtanítókra jellemző, hogy „mítoszokkal” és „genealógiákkal” foglalkoznak. Az itt használt kifejezés a bibliai őstörténetben és Izrael őstörténetében található nemzetségtáblázatokra és legendaszerű elbeszélésekre vonatkozik. A tévtanítók az ezekhez fűződő allegorikus spekulációkra összpontosították figyelmüket, és elméleteikkel elterelték a gyülekezet figyelmét az evangélium lényegéről. Ennek következtében a gyülekezetet az Isten üdvözítő tervének és akaratának megismerése helyett és hitben való épülés helyett hiábavaló vitákra pazarolta erejét. Hihetetlenül fontos ezt megérteni: nem arról van csupán szó, hogy valaki tévedett vagy volt pár rossz igehirdetés, hanem a gyülekezet figyelme a lényegről, az evangéliumról és Krisztus követéséről eltolódott más irányba. Az erő, a figyelem más felé ment, s tulajdonképpen ezáltal meggyengült, nem tudott úgy növekedni, ahogy kellett volna. A Timóteus eljárásának, mint minden helyénvaló intésnek és feddésnek, fegyelmező rendelkezéseknek a célja a szeretetre nevelés, egy olyan szeretetre, amely tiszta szívből, jó lelkiismeretből és képmutatás nélküli hitből származik. A tevékeny és hathatós szeretetnek ez a három elengedhetetlen feltétele van. A tévtanítók éppen a szeretettől távolodtak el: ez pedig fontos indikátora a tanítás hitelességének. Minden ambíciójuk, tudóskodásuk ellenére tudományuk üres és hiábavaló, terméketlen fecsegés marad. A tévtanítók törvénytánítók akarnak lenni, de aki a törvényt az evangélium nélkül hirdeti, nemcsak Krisztust, de az Ószövetséget is félreérti. Az emberi fölényen, tudáson, hatalmon alapuló vezetést csodálni lehet. A törekenységét és sebezhetőségét felvállaló ember, aki az evangélium szolgálatába áll és Krisztust hirdeti, nem keresi a csodálatot. Törekenységével és az evangélium középpontba állításával lesz hiteles.

III. 2. Miért van szükség a Törvényre? Fontos megállnunk itt egy pillanatra és megérteni, miért van még szükség Törvényre (azaz a Tízparancsolatra, Isten dinamikus-, az élet medrét szabályozó útmutatására)? **A törvény nem a Krisztusban, megigazított ember gyötrésére adatott, hanem a bűn leleplezésére, a gonoszok elrettentésére, a törvénszegők ellen van.** Valljuk meg: a törvényre azért van szükség, mert ma is ez az élet alapvető kerete és rendje. S azért van szükség rá, mert iszonyú nagy a sötétség: kívül és belül is az tud lenni. Az Isten rendje kell ma is, hogy meghatározza az életünket, de nem ennek megtartása miatt üdvözülhetünk, hanem a Krisztusban való hit által: Ő töltötte be a törvényt és váltott meg minket a bűneinkből, mikor Isten törvényét nem tudtuk megtartani. Krisztus megszabadított minket a bűneink büntetésétől s velünk van az úton, miközben életünket Isten igazsága mentén szeretnénk járni. Isten országa közöttünk van s megáld az Ő követésében. Nézzünk végül, hogy mutatja be az evangéliumot Pál itt az 1 Tim első fejezetében!

III. 3. A boldog Isten dicsőségéről szóló evangélium

A tévtanítókkal szemben az egészséges tanítást így definiálja az apostol: a boldog Isten dicsőségéről szóló evangélium. Kicsit bonyolult és nehezen érthető kifejezés. Talán így adható vissza érthetőbben: a boldog Isten nagyságáról/hatalmáról szóló evangélium.

Az evangélium először is, hogy Istennek van hatalma! S amikor azt keressük, hogyan lehet megtalálni az utat, ahogy az igehirdetés elején fogalmaztam: miként lehet megmaradni, Isten dicsőségére élni – először is tiszta szívből és mélyen rá kell bízni magunkat Istenre! Neki van hatalma! Meg tud őrizni! Meg tud tartani! Meg tud gyógyítani! Meg tud vigasztalni. Helyre tud állítani. Vissza tud hozni. Meg tud védeni.

Másodszor, ez az evangélium a boldog Isten evangéliuma. Egyedül itt szerepel ez a szókapcsolat a Szentírásban („a boldog Isten”) és elsőre nehezen is érthető, hogy mit akar ez jelenteni? A boldog kifejezést annyit tesz: valaki gondtalan, mentes a gondoktól. Sőt, azt is jelenti: megingathatatlan, független (Ciprus szigetére használták például az ókorban ezt a kifejezést, mert önellátó volt és nem szorul importra).

Az evangélium része, hogy Isten megingathatatlan, nem függ semmilyen változástól, más tényezőtől: stabil pont ebben az életben. Isten boldogsága nem egy múlandó érzelmi állapotot jelöl, hanem az örökkévaló létezését és mindenek felett állását. Ez nagyon jó, de hogy lehet Isten boldog, ha lát minket: ezt a sok szenvedést és nyomorúságot, ami az emberléttel jár? Vagy Őt nem érinti meg mindez? A válasz, hogy Isten nem fölöttünk boldog, hanem megosztja boldogságát velünk.

Az evangélium: Isten megosztja magát velünk. Jézus a hegyibeszédben használja ezt a kifejezést azokra, akik Istent keresik és készek másként gondolkodni ebben az életben: boldogok. Ezt az a Krisztus mondja, akiben a mindenható, boldog és független, örök Isten lejött a földre, hogy elhozza a boldogságát nekünk. Belejött a létezésünkbe, ember lett és vállalta, átélte az emberi boldogtalanság állapotait, a boldogság teljes ellentétét: meg nem értést, elutasítást, kiközösítést, megbélyegzést, meghazudtolást, cserbenhagyást, hálátlanságot, félreértést, gyászt, kigúnyolást, sarokba szorítást, cselvetést, igazságtalanságot, magányt, átélte, milyen elhagyatva meghalni. Tekintsünk ma is az Ő keresztyére. A boldog Isten Krisztusban magához ölel minket fenti állapotainkkal együtt s boldogsága mégsem múlik el, hanem „ránk ragad”, megsohasodik.

A Krisztusban nyert szabadság a legnagyobb öröm: az az öröm, ami Istentől függ, s amit a világ nem tud megadni – de elvenni sem! A Krisztust követő ember azért *boldog*, mert a Krisztussal való kapcsolata révén belsőleg teljessé válik. Nem függ a külső gazdasági, politikai vagy egészségügyi helyzetől; a lelki erőforrásai közvetlenül Istentől származnak. S közben ezáltal tud mélyen és valóságosan kapcsolódni e világhoz: elfogadni annak megtörtségét, magához ölelni töredékességét, saját maga legnehezebben elfogadható részeit is.

Befejezés. A világunkban a boldog ember gazdag, egészséges, sikeres, szép, önazonos, független. Az evangélium, hogy a boldog ember az, aki szabad. Úgy, hogy Krisztushoz köti magát. Elfogadja az Ő szeretetét és saját sebezhetőségének felvállalásával képes lesz maga is szeretni. Mert ami sebezhető, az szerethető. Egyénileg és közösségileg is: nem csodálatra méltónak kell lennünk, hanem valódinak.

Fogadjuk el, öleljük magunkhoz Krisztus kegyelmét, szeretetét, irgalmát s az Ő boldogságát, amit nekünk ajándékoz!

Ámen!

Thoma László